

КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

1000 - София
ул. „Будапеца“ № 16
тел.: 94 04 650; факс: 829 43 24
Телефонна централа: 94 04 999

ISSN 1312 - 5265
web-site: www.fsc.bg
e-mail: bg_fsc@fsc.bg

Б Ю Л Е Т И Н

*извънреден
октомври/2016*

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

КАРИНА КАРАИВАНОВА
ВЛАДИМИР САВОВ
АНГЕЛ ДЖАЛЪЗОВ
РАЛИЦА АГАЙН - ГУРИ
МАРИО ГАВРИЛОВ

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР:

ТЕОДОРА ДАЧЕВА

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

ДОКУМЕНТИ

РЕД ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИТЕ

за придобиване на право за извършване на дейност като брокер,
съответно като инвестиционен консултант
на 19 януари 2017 г. и 20 януари 2017 г. ➤ 3

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ

за изпита за придобиване на право
за извършване на дейност като брокер ➤ 5

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ

за изпита за придобиване на право
за извършване на дейност
като инвестиционен консултант ➤ 11

ДОКУМЕНТИ

РЕД ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИТЕ за придобиване на право за извършване на дейност като брокер, съответно като инвестиционен консултант на 19 януари 2017 г. и 20 януари 2017 г.

Дати за провеждане на изпитите

Изпитът за придобиване на право за извършване на дейност като брокер ще бъде проведен на **19 януари (четвъртък) 2017 г.**

Изпитът за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант ще бъде проведен на **20 януари (петък) 2017 г.**

Допускане до изпит

Лицата по чл. 3 във връзка с чл. 4, ал. 1 от Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят физическите лица, които по договор непосредствено извършват сделки с финансови инструменти и инвестиционни консултации относно финансови инструменти, както и реда за придобиване и отнемане на правото да упражняват такава дейност (Наредба № 7) подават заявления за допускане до изпит по образец с приложенията, посочени в чл. 4, ал. 2 от Наредба № 7, в деловодството на Комисията за финансов надзор (КФН).

Документите за изпитите, които ще бъдат проведени на **19 януари 2017 г. и 20 януари 2017 г.**, се подават от **21 октомври 2016 г. до 11 ноември 2016 г.** **В заявлението задължително се посочва адрес на електронна поща, на който да бъдат изпращани съобщения по откритото производство за признаване на придобита квалификация.** В едномесечен срок КФН се произнася по заявленията за допускане до съответния изпит. При установени непълноти и несъответствия в документите, приложени към заявление за допускане до изпит, заместник – председателят, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“, изпраща съобщение за констатираните непълноти и несъответствия в 14-дневен срок от получаване на заявлението. Срокът за произнасяне на КФН спира да тече от датата на изпращане на съобщение до заявителя до датата, на която са получени изисканите документи и информация. Заявителите се уведомяват писмено за взетото от КФН решение в 7-дневен срок.

Списъкът с допуснатите до изпитите кандидати се поставя на определеното за целта място в сградата на КФН, а именно на таблото, намиращо се на партерния етаж в сградата на КФН, гр. София, ул. „Будапеща“ № 16, както и на електронната страница на КФН.

Допуснатите до изпит кандидати представят документ за внесена по сметка на КФН такса съгласно Тарифата по чл. 27, ал. 2 от Закона за Комисията за финансов надзор (ЗКФН).

Провеждане на изпита

Изпитите за придобиване на право за извършване на дейност като брокер, съответно като инвестиционен консултант, се провеждат от изпитни комисии в състав, определен с решение

на КФН.

При явяването на изпит кандидатът е длъжен да се легитимира с документ за самоличност.

Изпитът се състои в отговарянето на тестови въпроси и решаването на задачи, съобразени с Тематичния конспект за придобиване на право за извършване на дейност като брокер, съответно с Тематичния конспект за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант, одобрени от КФН.

Всички тестови въпроси и задачи ще са от „закрит” тип.

Освен самостоятелни въпроси и задачи на кандидатите ще се предоставят и кратки казуси (максимум до 1 страница), които ще включват няколко въпроси и/или задачи, свързани помежду си.

Срещу всеки въпрос ще са посочени определен брой отговори, съответно резултати, от които само един е верен. Кандидатът отбелязва само един от възможните отговори. Относителният дял на тестовите въпроси ще бъде минимум 60% от общия брой задачи, а на задачите максимално 40%.

Изпитите ще се проведат на две сесии в рамките на обявения за изпита ден, като продължителността им е както следва: за брокер – по два часа и петнадесет минути и съответно за инвестиционен консултант – по три часа.

Правила за оценяване на кандидатите

За въпросите и задачите не се изисква подробен отговор, съответно решение. За верен отговор, съответно резултат, се получава равен брой точки (1 точка).

Максималният възможен брой точки за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант ще е 160. За издържали теста се считат кандидатите, получили 96 и повече от 96 точки.

Максималният възможен брой точки за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като брокер ще е 120. За издържали теста се считат кандидатите, получили 72 и повече от 72 точки.

Изпитната комисия проверява работите на кандидатите и оформя резултатите в протокол с общия брой получени точки съгласно правилата за оценяване.

Резултатите от изпитите се обявяват чрез поставяне на изпитния протокол на определеното за целта място в сградата на КФН.

Получаване на сертификатите

Сертификатът се получава срещу представяне на документ за самоличност и документ за внесена държавна такса за издаване на сертификат и за вписване в регистъра на физическите лица, които по договор непосредствено извършват сделки с ценни книжа и инвестиционни консултации, съгласно Тарифата по чл. 27, ал. 2 от ЗКФН.

Редът за провеждане на изпитите е приет с решение по Протокол № 61 от 13.10.2016 г. на заседание на Комисията за финансов надзор.

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ
за изпита за придобиване на право
за извършване на дейност като брокер

Ч а с т п ъ р в а
Финансови пазари
(тегло в изпита: 25%)

Тема 1: Финансови пазари – същност, видове, особености

1. Същност на финансовите пазари.
2. Функции на финансовите пазари.
3. Видове финансови пазари.
4. Водещи финансови пазари в света.

Референция: Боди Зв., Кейн Ал., Маркъс. Ал., *Инвестиции, Натурела, Глава 2*
Мишкин Ф., *Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари,*
Отворено общество, Глава 2
Петранов С., *Инвестиции, Класика и Стил, Глава 2*

Тема 2: Участници на финансовите пазари – световен опит и българска практика

1. Инвестиционни посредници - същност и роля. Банки. Инвестиционна и финансово-посредническа дейност на банките.
2. Национални инвестиционни фондове. Същност и особености.
3. Управляващи дружества. Същност и особености.
4. Алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове. Същност и особености.
5. Дружества със специална инвестиционна цел. Същност и особености.
6. Колективни инвестиционни схеми. Борсово търгувани фондове.
7. Пенсионни фондове.
8. Застрахователни компании.
9. Депозитарни институции. Същност и роля. Централен депозитар. Изисквания за членство.
10. Регулиран пазар - организация и принципи на функциониране. Българска фондова борса – изисквания за членство, допускане на емисии и разкриване на информация. Клирингови къщи.
11. Многостранна система за търговия. Същност и особености.

Референция: Боди Зв., Кейн Ал., Маркъс. Ал., *Инвестиции, Натурела, Глава 2*
Мишкин Ф., *Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари,*
Отворено общество, Глава 2
Петранов С., *Инвестиции, Класика и Стил, Глава 2*

Тема 3: Регулиране на финансовия пазар в България

1. Комисия за финансов надзор. Регулаторни и контролни функции.
2. Нормативни актове на КФН, касаещи инвестиционния надзор.
3. Регулиране на дейността на инвестиционните консултанти и брокерите.
4. Регулиране на дейността на инвестиционните посредници.
5. Регулиране на дейността на управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми и национални инвестиционни фондове.
6. Регулиране на дейността на алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.
7. Регулиране на инвестиционната дейност на банки и пенсионни фондове.
8. Регулиране на дейността на публичните компании.
9. Регулиране на дейността на дружествата със специална инвестиционна цел

Референция: ЗКФН, ЗППЦК, ЗПЗФИ, ЗПФИ, ЗДСИЦ, ЗДКИСДПКИ, подзаконовни нормативни актове, издадени от КФН
Петранов С., *Инвестиции, Класика и Стил, Глава 3*

Тема 4: Инфраструктура на финансовите пазари

1. Видове системи за търговия – непрекъсната система и аукцион.
2. Формиране на търсене, предлагане и цена на ценни книжа. Видове поръчки (нареждания).
3. Сключване и приключване на сделки с финансови инструменти. Процедури за клиринг и сетълмент.
4. Правила за търговия на регулирания пазар.
5. Гарантиране на сделките. Правила за поведение. Дейност на арбитражния съд при БФБ – София АД.
6. Сделки на извънборсов пазар на финансови инструменти.
7. Правила за търговия на многостранната система за търговия.
8. Индикатори на финансовите пазари - пазарни индекси

Референция: Петранов С., *Инвестиции, Класика и Стил, Глава 3*

Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V., Investments, Prentice Hall International

Правилник на БФБ; Правилник на ЦД АД

Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс Ал., Инвестиции, Натурела, Глава 3

Ч а с т в т о р а**Финансови инструменти**

(тегло в изпита: 20%)

Тема 5: Видове финансови инструменти

1. *Изброяване, разграничаване и обясняване* на характеристиките на инструментите на паричния пазар – депозитни сертификати, съкровищни бонове, репо сделки, търговски ценни книжа и др.
2. *Изброяване, разграничаване и обясняване* на характеристиките на инструментите с фиксирана доходност – ДЦК, общински облигации, корпоративни облигации, ипотечни облигации.
3. *Изброяване, разграничаване и обясняване* на характеристиките на обикновените и привилегированите акции.
4. *Обясняване* организацията на първоначална емисия на ценни книжа.
5. *Изброяване и обясняване* на етапите на публично предлагане и поемане на емисия на финансови инструменти.
6. *Изброяване, разграничаване и обясняване* на основните видове деривативни инструменти – фючърси, форуърди, опции, суапове, варанти, договори за разлика.
7. *Обясняване* на същността на борсовотъргувани фондове (ETF).
8. *Изброяване и обясняване* на основните характеристики на хибридните ценни книжа – конвертируеми облигации и конвертируеми привилегировани акции.
9. *Изброяване и обясняване* на основните характеристики на структурираните продукти – ценни книжа, обезпечени с ипотека (MBS), и ценни книжа, обезпечени с активи (ABS).
10. *Обясняване и изчисляване* на маржин покупките и късите продажби (Margin and short trade).

Референция: Боди, Зв., Кейн Ал., Маркърс, Ал. *Инвестиции. Гл. 2, 16 и 18. Натурела.*

Frank J. Fabozzi. Fixed Income Securities, Wiley, 2002.

Петранов, С.. Инвестиции. Гл. 1 и 3. Класика и Стил.

Тема 6: Алтернативни инвестиции

1. *Обясняване* на основните особености на инвестирането в недвижими имоти.
2. *Обясняване* на основните особености на дяловото инвестиране (Private Equity).
3. *Обясняване* на основните особености на инвестирането в хедж фондове (Hedge funds).
4. *Обясняване* на основните особености на инвестирането в стоки (Commodities).

Референция: Bruno Solnik and Dennis McLeavey. *International Investments, AIMR, 2004, Ch. 8.*

Петранов, С. Инвестиции. Гл. 1 и 2. Класика и Стил.

Ч а с т т р е т а**Възвръщаемост и риск**

(тегло в изпита: 20%)

Тема 7: Стойност на парите във времето (Time Value of Money)

1. Обясняване на концепцията за настояща и бъдеща стойност.
2. Изчисляване на бъдеща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
3. Изчисляване на настояща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
4. Изчисляване на проста и сложна лихва.
5. Изчисляване на номинални и ефективни лихвени проценти.
6. Изчисляване на анюитет и вечна рента (перпетюитет).

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 4 и 5. Класика и Стил.

Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. Investments, Prentice Hall International
Боди, Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Част от различни глави. Натурела.

Тема 8: Анализ на инвестициите в ценни книжа

1. Изчисляване на доходността на ценните книжа. Доходност до падежа. Доходност за периода на държане. Текуща доходност. Доходност след облагане с данъци.
2. Обясняване на кривата на доходност. Интерпретиране на кривите на доходност.
3. Изчисляване на лихвения риск. Дюрационен (Duration) анализ. Конвекситет (Convexity) (изпъкналост).
4. Изчисляване и прогнозиране на волатилността (Volatility) на лихвения риск.
5. Общ пазарен риск и специфичен риск на емитента.
6. Валутен риск.
7. Кредитен риск. Кредитен рейтинг. Рейтингови агенции.
8. Изчисляване на очакваната възвръщаемост и риск на финансовите инструменти.
9. Изчисляване на възвръщаемостта при маржин покупките и късите продажби (Margin and short trade).

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 5, 6 и 7. Класика и Стил.

Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. Investments, Prentice Hall International
Боди, Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Гл. 13 и 14. Натурела.

Част четвърта

Оценка и приложение на финансови инструменти (тегло в изпита: 25%)

Секция 1: Оценка на акции

Тема 9: Определяне на изискваната норма на възвръщаемост на собствения капитал (CAPM, APT и bond yield method) и дългосрочен растеж в моделите за оценка на акции (g)

1. Изчисляване на изискваната норма на възвръщаемост на собствения капитал - CAPM, APT и Bond yield method.
2. Изчисляване на дългосрочния растеж в моделите за оценка на акции (g) и фактори, влияещи върху него.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002, Ch. 2

Петранов С., *Инвестиции*, Класика и Стил, Глава 12 и 13

Тема 10: Модел на дисконтираните дивиденди (Dividend Discount Model)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на стойността на акция с едностепенен модел (модел на растеж на Гордън – Gordon growth model). Обясняване на двустепенен, H-модел и тристепенен модел и тяхната приложимост.
3. Изчисляване на стойността на преференциални акции с фиксиран купон.
4. Изчисляване на алтернативи за изчисляване на терминална стойност.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002, Ch. 4

Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 8. Класика и Стил.

Тема 11: Модел на дисконтираните парични потоци (Free Cash Flow Valuation)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на паричните потоци на собствения капитал (FCFE) и паричните потоци на дружеството (FCFF).

3. Изчисляване и разграничаване на стойността на акция с едностепенен, двустепенен и тристепенен модел на дисконтираните парични потоци.
4. Изчисляване на алтернативи за изчисляване на терминална стойност.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002, Ch. 3

Тема 12: Модел на пазарните множители (Price and Enterprise Multiples)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Разграничение между предимствата и недостатъците на различните множители (Price и Enterprise multiples).
3. Разграничение между пазарноосновани (Method of comparables) и фундаменталноосновани множители (Method based on forecasted fundamentals) и фактори, които оказват влияние върху тях.
4. Обясняване на пазарноосновани (Method of comparables) и фундаменталноосновани множители (Method based on forecasted fundamentals).
5. Изчисляване на цена на акция въз основа на пазарните множители.
6. Изчисляване на PEG и неговото значение.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002, Ch. 3, 4
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 8. Класика и Стил.

Секция 2: Оценка на инструменти с фиксирана доходност

Тема 13: Оценка на различни видове облигации

1. Обясняване на връзка между лихвен процент, очаквана възвръщаемост и цената на облигацията.
2. Изчисляване стойността на обикновени облигации.
3. Изчисляване стойността на облигации с нулев купон.
4. Изчисляване стойността на облигации с плаващ купон.
5. Обясняване и интерпретация на модела за оценка на облигации с вградени опции (Fixed income instruments with embedded options).
6. Обясняване на специфични фактори, влияещи върху оценката на определени видове опции – държавни ценни книжа, общински облигации, ипотечни облигации, структурирани продукти, хибридни инструменти.

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 2, 4, 9, 10, 15.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 5, 6 и 7. Класика и Стил.

Секция 3: Оценка на деривативни инструменти

Тема 14: Суапове

1. Изчисляване на стойността на лихвен суап.
2. Изчисляване на стойността на валутен суап.

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 5.
Hull J., *Options, Futures and Other Derivatives*, 6th edition, Ch. 7.

Тема 15: Опции. Модели за оценка на опции, фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви)

1. Обясняване на основните фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви).

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFAProgram*, AIMR, 2003, Ch. 4.
Hull J., *Options, Futures and Other Derivatives*, 6th edition, Ch. 15.
Петранов, С. *Инвестиции* Гл. 10. Класика и Стил.

Тема 16: Фючърси и форуърди

1. Изчисляване на стойността на форуърд.
2. Изчисляване на стойността на фючърс.

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFAProgram*, AIMR, 2003, Ch. 2, 3
Hull J., *Options, Futures and Other Derivatives*, 6th edition, Ch. 5.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 10. Класика и Стил.

Част пета
Стратегии
(тегло в изпита: 10%)

Тема 17: Приложение на стратегии с деривативни инструменти

1. Обясняване на коригиране на портфейл (акции, облигации) (Portfolio adjustment).
2. Определяне на авансово инвестиране.
3. Определяне и изчисляване на валутен хедж.
4. Обясняване на ограниченията при хеджиране.

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFA Program*, AIMR, 2003, Ch. 2, 3.

Тема 18: Изпълнение на инвестиционни решения

1. Изчисляване и интерпретация на ефективен спред.
2. Обяснение на качество на пазара.
3. Обяснение и разграничаване на брокери и дилъри.
4. Изчисляване на разходи по изпълнение на инвестиционно решение.
5. Обяснение и разграничаване на основни видове трейдъри. Мотивация.
6. Изброяване и разграничаване на тактики за търговия.
7. Обяснение на алгоритмична търговия. Избор на алгоритмична стратегия.
8. Етика в търговията.

Референция: John L., Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, *Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process*, 3rd edition, 2007.

ЛИТЕРАТУРА

**за подготовка за изпита за придобиване на право
за извършване на дейност като брокер**

1. Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал., Инвестиции, Натурела;
2. Мишкин Ф., Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари, Отворено общество;
3. Петранов С., Инвестиции, Класика и Стил;
4. Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V., *Investments*, Prentice Hall International;
5. Frank J. Fabozzi, *Fixed Income Securities*, Wiley, 2002;
6. Bruno Solnik and Dennis McLeavey, *International Investments*, AIMR, 2004;
7. J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002;
8. Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004;
9. J. Hull, *Option, futures, & Other derivatives*, Prentice Hall, 6th edition;
10. Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFA Program*, AIMR, 2003;
11. John L., Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, *Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process*, 3rd edition, 2007.

Нормативни актове:

1. Закон за публичното предлагане на ценни книжа;
2. Закон срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти;
3. Закон за Комисията за финансов надзор;
4. Закон за дружествата със специална инвестиционна цел;
5. Закон за пазарите на финансови инструменти;
6. Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране;
7. **Регламент (ЕО) № 809/2004** на Комисията от 29 април 2004 година относно прилагането на Директива 2003/71/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на информацията, съдържаща се в проспектите, както и формата, включването чрез препратка и публикуването на подобни проспекти и разпространяването на реклами дружества и другите емитенти на ценни книжа;
8. **Регламент (ЕО) № 1287/2006** на Комисията от 10 август 2006 година за прилагане на Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на задълженията за водене на регистри за инвестиционните посредници, отчитането на сделките, прозрачността на пазара, допускането на финансови инструменти за търгуване, както и за определените понятия за целите на тази директива;

9. Регламент (ЕО) № 1060/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно агенциите за кредитен рейтинг

10. Наредба № 2 за проспектите при публичното предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа;

11. Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят физическите лица, които по договор непосредствено извършват сделки с финансови инструменти и инвестиционни консултации относно финансови инструменти, както и реда за придобиване и отнемане на правото да упражняват такава дейност

12. Наредба № 8 за Централния депозитар на ценни книжа;

13. Наредба № 11 за лицензите за извършване на дейност като регулиран пазар, пазарен оператор, за организиране на многостранна система за търговия, за извършване на дейност като инвестиционен посредник, инвестиционно дружество, управляващо дружество, дружество със специална инвестиционна цел, национален инвестиционен фонд и лице, управляващо алтернативен инвестиционен фонд;

14. Наредба № 13 за търгово предлагане за закупуване и замяна на акции;

15. Наредба № 15 за воденето и съхраняването на регистрите от комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства;

16. Наредба № 16 за условията и реда за извършване на маржин покупки, къси продажби и заем на ценни книжа;

17. Наредба № 22 за условията и реда за вписване и отписване на публични дружества, други емитенти на ценни книжа и емисии ценни книжа в регистъра на комисията за финансов надзор;

18. Наредба № 23 за условията и реда за оценка на клиентските активи;

19. Наредба № 50 за капиталовата адекватност, ликвидността на инвестиционните посредници и осъществяването на надзор за спазването им;

20. Наредба № 37 за признаване на приетите пазарни практики;

21. Наредба № 38 за изискванията към дейността на инвестиционните посредници;

22. Наредба № 39 за разкриване на дялово участие в публично дружество;

23. Наредба № 41 за изискванията към съдържанието на обосновката на цената на акциите на публично дружество, включително към прилагането на оценъчни методи, в случаите на преобразуване, договор за съвместно предприятие и търгово предлагане;

24. Наредба № 44 от 20 октомври 2011 г. за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, управляващите дружества, националните инвестиционни фондове и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове;

25. Правилник на "Българска фондова борса – София" АД;

26. Правилник на „Централен депозитар“ АД;

27. Правилник за устройството и дейността на Фонда за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа.

Забележка: Кандидатите следва да са запознати с актуалните към момента на провеждане на изпита редакции на изброените нормативни актове.

Референциите към всяка тема имат препоръчителен характер и не ограничават кандидатите в използването на допълнителна литература, а имат за цел единствено да подпомогнат подготовката.

В част от темите са използвани Ключови думи, които описват конкретните умения (действия), които кандидатите трябва да притежават (изпълняват), за да могат успешно да преминат съответния изпит. В настоящият конспект са използвани следните ключови думи:

Ключова дума

Действие

Разграничение	Да се раздели на видове, класове или категории
Изчисляване	Да се уточни или определи по математически начин
Определяне	Да се стигне до решение в резултат на анализ; да се разреши или да се реши с избор между различни възможности
Интерпретиране	Да се обясни или каже смисъла на; да се представи по разбираем начин
Обясняване	Да се даде значение и важност на; да се разбере; да се даде причина за
Изброяване	Да се изброи

Тематичният конспект за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като брокер е приет с решение по Протокол № 61 от 13.10.2016 г. на заседание на Комисията за финансов надзор.

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ
за изпита за придобиване на право
за извършване на дейност като инвестиционен консултант

Ч а с т п ъ р в а
Икономикс
(тегло в изпита: 10%)

Тема 1: Еластичност

1. Еластичност на търсенето.
2. Видове еластичност на търсенето.
3. Еластичност на предлагането.

Референция: Michael Parkin, Economics, Addison Wesley, 2005, Ch. 4.

Тема 2: Икономически цикли, заетост и ценови нива

1. Бизнес цикъл. Индикатори. Интерпретация.
2. Видове безработица.
3. Индекс на потребителските цени. Проблеми при интерпретацията на индекса на потребителските цени.

Референция: Michael Parkin, Economics, Addison Wesley, 2005, Ch. 22.

Тема 3: Пари, банки и роля на Централната банка

1. Функция на парите.
2. Видове депозитни институции. Сравнение.
3. Как банковата система „създава“ пари.
4. Роля на Централната банка.

Референция: Michael Parkin, Economics, Addison Wesley, 2005, Ch. 26.

Тема 4: Пари, лихвени нива, реален БВП и ценови нива

1. Фактори на търсенето на пари и ефектите върху БВП.
2. Определяне на лихвените нива. Връзка между промените в лихвените нива и паричното предлагане.
3. Теории за срочната структура на лихвения процент.
4. Краткосрочни и дългосрочни ефекти на парите върху БВП.
5. Количествена теория на парите.

Референция: Michael Parkin, Economics, Addison Wesley, 2005, Ch. 27.

Тема 5: Инфлация

1. Инфлация и ценови нива.
2. Фактори, които влияят върху инфлацията.
3. Очаквана и неочаквана инфлация. Ефекти.
4. Крива на Филипс.
5. Влияние на инфлацията върху номиналните лихвени проценти.

Референция: Michael Parkin, Economics, Addison Wesley, 2005, Ch. 28.

Тема 6: Фискална политика

1. Източници на финансиране на инвестиции – външни заеми, частни и правителствени спестявания. Влияние на фискалната политика върху капиталовите пазари.
2. Фискална политика и бизнес цикъл.
3. Ограничения на фискалната политика. Разлика между целенасочена фискална политика и автоматични стабилизатори.

Референция: Michael Parkin, Economics, Addison Wesley, 2005, Ch. 31.

Тема 7: Монетарна политика

1. Ценова стабилност и ръст на БВП.

2. Влияние на доверието в политиката върху търсенето, предлагането и кривата на Филипс.
3. Ефект от неочаквано повишаване на паричното предлагане.
4. Монетарна политика при паричен съвет.

Референция: Michael Parkin, *Economics, Addison Wesley, 2005, Ch. 32.*
Младенов, М. Пари. Банки. Кредит. Тракия М, 2009.

Тема 8: Валутни курсове

1. Пазар на валута – котировки, спред, кръстосани курсове, арбитраж.
2. Фактори, които влияят върху цената на валутата.
3. Паритет на валутните курсове. Плаващи и фиксирани валутни курсове.
4. Абсолютна и релативна покупателна способност.

Референция: Bruno Solnik & Dennis McLeavy, *Global Investments, Addison Wesley, 2004, Ch. 1.*

Тема 9: Платежен баланс

1. Платежен баланс - влияние на компонентите на платежния баланс.
2. Влияние на монетарната и фискалната политика върху валутния курс и компонентите на платежния баланс.

Референция: Michael Parkin, *Economics, Addison Wesley, 2005, Ch. 34.*

Тема 10: Икономически растеж

1. Предпоставки за икономически растеж.
2. Основни фактори, които стимулират икономическия растеж.
3. Производителност.
4. Измерване на БВП. Компоненти. БНП. Връзка между БНП и БВП.
5. Макроикономически индикатори. Категоризация.

Референция: Bruno Solnik & Dennis McLeavy, *Global Investments, Addison Wesley, 2004, Ch. 2.*

Ч а с т в т о р а

Финансови пазари и финансови инструменти (тегло в изпита: 15%)

Тема 11: Финансови пазари - същност, видове, особености

1. Същност на финансовите пазари.
2. Функции на финансовите пазари.
3. Видове финансови пазари.

Референция: Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции. Гл. 2. Натурела.*
Мишкин, Ф. *Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари. Гл. 2.*
Отворено общество.
Петранов, С. *Инвестиции. Гл. 2. Класика и Стил.*

Тема 12: Участници на финансовите пазари – световен опит и българска практика

1. Инвестиционни посредници - същност и роля. Банки. Инвестиционна и финансово-посредническа дейност на банките.
2. Национални инвестиционни фондове. Същност и особености.
3. Управляващи дружества. Същност и особености.
4. Алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове. Същност и особености.
5. Дружества със специална инвестиционна цел. Същност и особености.
6. Колективни инвестиционни схеми. Борсово търгувани фондове.
7. Пенсионни фондове.
8. Хедж фондове.
9. Фондове за дялово инвестиране (Private equity funds).
10. Застрахователни компании.
11. Депозитарни институции. Същност и роля. Централен депозитар. Изисквания за членство.
12. Регулирани пазари - организация и принципи на функциониране. Българска фондова борса – изисквания за членство, допускане на емисии и разкриване на информация. Клирингови къщи.
13. Многостранна система за търговия. Същност и особености.

Референция: Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции. Гл. 2, 16 и 18. Натурела.*
Петранов, С. *Инвестиции. Гл. 2 и 3. Класика и Стил.*

Тема 13: Регулиране на финансовия пазар в България

1. Комисия за финансов надзор. Регулаторни и контролни функции.
2. Нормативни актове на КФН, касаещи инвестиционния надзор.
3. Регулиране на дейността на инвестиционните консултанти.
4. Регулиране на дейността на инвестиционните посредници.
5. Регулиране на дейността на управляващите дружества и управяваните от тях колективни инвестиционни схеми и национални инвестиционни фондове.
6. Регулиране на дейността на алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.
7. Регулиране на инвестиционната дейност на банки и пенсионни фондове.
8. Регулиране на дейността на публичните компании

Референция: ЗКФН, ЗППЦК, ЗПЗФИ, ЗПФИ, ЗДСИЦ, ЗДКИСДПКИ, подзаконови нормативни актове, издадени от КФН
Петранов, С. *Инвестиции. Гл. 3. Класика и Стил.*

Тема 14: Инфраструктура на финансовите пазари

1. Видове системи за търговия – непрекъснатата система и аукцион.
2. Формиране на търсене, предлагане и цена на ценни книжа. Видове поръчки (нареждания).
3. Сключване и приключване на сделки с финансови инструменти. Процедури за клиринг и сетълмент.
4. Правила за търговия на регулирания пазар.
5. Гарантиране на сделките. Правила за поведение. Дейност на арбитражния съд при БФБ – София АД.
6. Сделки на извънборсов пазар на финансови инструменти (ОТС).
7. Правила за търговия на многостранната система за търговия.
8. Видовете индикатори на финансовите пазари – пазарни индекси.

Референция: Петранов, С. *Инвестиции. Гл. 3. Класика и Стил.*
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V., *Investments, Prentice Hall International*
Правилник на БФБ; Правилник на ЦДАД
Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал., *Инвестиции. Гл. 3. Натурела.*

Тема 15: Финансови инструменти. Същност и видове.

1. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите на паричния пазар – депозити, депозитни сертификати, съкровищни бонове, репо сделки, търговски ценни книжа и др.
2. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите с фиксирана доходност – ДЦК, общински облигации, корпоративни облигации, ипотечни облигации.
3. Разграничаване и обясняване на характеристиките на обикновените и привилегированите акции.
4. Обясняване организацията на първоначална емисия на ценни книжа.
5. Изброяване и обясняване на етапите на публично предлагане и поемане на емисия финансови инструменти.
6. Изброяване, разграничаване и обясняване на основните видове деривативни инструменти – фючърси, форуърди, опции, суапове, варанти, договори за разлика.
7. Обясняване на същността на борсовотъргувани фондове (ETF).
8. Изброяване и обясняване на основните характеристики на хибридните ценни книжа – конвертируеми облигации и конвертируеми привилегировани акции.
9. Изброяване и обясняване на основните характеристики на структурираните продукти – ценни книжа, обезпечени с ипотека (MBS), и ценни книжа, обезпечени с активи (ABS).
10. Обясняване и изчисляване на маржин покупките и късите продажби (margin and short trades).
11. Изброяване, разграничаване и обясняване на основните характеристики на различните видове алтернативни инвестиции – недвижими имоти, дялово инвестиране (Private Equity), хедж фондове (Hedge funds), стоки (Commodities), ценни книжа на емитенти в затруднено положение (Distressed securities), дялове от инвестиционни дружества от отворен и затворен тип (Closed-end and Open-end funds). Основни фактори, влияещи върху оценката им.

12. *Обясняване и определяне* на основните фактори, влияещи върху стойността на недвижимите имоти.

Референция: Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Гл. 2, 16 и 18. Натурела.
Bruno Solnik and Dennis McLeavey, *International Investments*, AIMR, 2004, Ch. 8.
Frank J. Fabozzi, *Fixed Income Securities*, Wiley, 2002.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 1, 2 и 3. Класика и Стил.

Ч а с т т р е т а

Възвръщаемост и риск (тегло в изпита: 15%)

Тема 16: Стойност на парите във времето (Time Value of Money)

1. *Обясняване* на концепцията за настояща и бъдеща стойност.
2. *Изчисляване* на бъдеща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
3. *Изчисляване* на настояща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
4. *Изчисляване* на проста и сложна лихва.
5. *Изчисляване* на номинални и ефективни лихвени проценти.
6. *Изчисляване* стойността на анюитет и вечна рента (перпетюитет).

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 4 и 5. Класика и Стил.
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International.
Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Части от различни глави. Натурела.

Тема 17: Анализ на инвестициите в ценни книжа

1. *Изчисляване* на доходността на ценните книжа. Доходност до падежа. Доходност за периода на държане. Текуща доходност. Доходност след облагане с данъци.
2. *Обясняване* на кривата на доходност. *Интерпретиране* на кривите на доходност.
3. *Изчисляване* на лихвения риск. Дюрационен (Duration) анализ. Конвекситет (Convexity) (изпъкналост).
4. *Изчисляване* и прогнозиране на волатилността (Volatility) на лихвения риск.
5. Общ пазарен риск и специфичен риск на емитента.
6. Валутен риск.
7. Кредитен риск. Кредитен рейтинг. Рейтингови агенции.
8. *Изчисляване* на очакваната възвръщаемост и риск на финансовите инструменти.
9. *Изчисляване* на възвръщаемостта при маржин покупките и късите продажби (Margin and short trade).

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 4, 5, 6 и 7. Класика и Стил.
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International.
Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Гл. 13 и 14. Натурела.

Тема 18: Основни техники на фундаменталния и техническия анализ

1. *Разграничаване и обясняване* на различните подходи на фундаментален анализ (Bottom-up и Top-down approach).
2. *Обясняване* на предположенията, предимствата и недостатъците на техническия анализ.
3. *Изброяване* на основните категории технически правила и индикатори.

Референция: Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 9. Класика и Стил.
Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. *Investments*, Prentice Hall International.
Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс. Ал. *Инвестиции*. Натурела.

Ч а с т ч е т в ъ р т а

Анализ на финансови отчети (тегло в изпита: 15%)

Тема 19: Въведение във финансовите отчети. Видове и основни компоненти

1. *Изброяване* на основните принципи при изготвяне на финансовите отчети.
2. *Изброяване* на основните компоненти на финансовите отчети.

Референция: Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi and Dov. Fried, *The Analysis and Use of Financial Statements*, Wiley, 2003, Ch. 1.

Тема 20: Баланс

1. *Изброяване* на основните принципи при изготвянето на баланса.

2. Разграничение между различните счетоводни методи за определяне на запасите – FIFO, LIFO, метод на среднопретеглената цена.
3. Обясняване на счетоводното отчитане на финансови активи.
4. Обясняване на счетоводното отчитане на задълженията. Лизинг – оперативен и финансов.

Референция: *Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi and Dov. Fried, The Analysis and Use of Financial Statements, Wiley, 2003, Ch. 6, 7, 8, 10, 11.*

Тема 21: Отчет за дохода

1. Разграничение между различните методи за изчисляване на счетоводната амортизация.
2. Разграничение между различните методи за признаване на приходите.
3. Изчисляване на доход на акция (EPS).
4. Обясняване на предназначението на Отчет за всеобхватния доход (Statement of comprehensive income).

Референция: *Belverd E. Needles, Jr. and Marian Powers, Financial Accounting, Houghton Mifflin, Ch. 10.*
Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi and Dov. Fried, The Analysis and Use of Financial Statements, Wiley, 2003, Ch. 2
Donald E. Kieso, Jerry J. Weygandt and Terry D. Warfield, Intermediate Accounting, Wiley, 2004, Ch. 16

Тема 22: Отчет за паричните потоци

1. Разграничаване между основните компоненти – парични потоци от основна дейност (пряк и косвен метод), от инвестиционна дейност и от финансова дейност.

Референция: *Belverd E. Needles, Jr. and Marian Powers, Financial Accounting, Houghton Mifflin, Ch. 14.*

Тема 23: Анализ на финансови коефициенти

1. Разграничаване между основните видове финансови коефициенти – ефективност, ликвидност, рентабилност, финансова автономност и др.
2. Обясняване и изчисляване на коефициентите в анализа на Дюпон (DuPont analysis).

Референция: *Frank K. Reilly and Keith C. Brown, Investment Analysis and Portfolio Management, Dryden, 2003, Ch. 10.*

Ч а с т п е т а

Оценка и приложение на финансови инструменти (тегло в изпита: 20%)

Секция 1: Оценка на акции

Тема 24: Анализ на индустрията, определяне на изискваната норма на възвръщаемост на собствения капитал (CAPM, APT и bond yield method) и дългосрочен растеж в моделите за оценка на акции (g)

1. Разграничение между основните модели за анализ на индустрията - анализ на търсенето, анализ на жизнения цикъл на индустрията, анализ на конкурентните предимства на дружеството и др.
2. Разграничение между основните концепции за оценка на риска при инвестирането в дадена индустрия.
3. Разграничение между 5^{те} конкурентни сили на Майкъл Портър, които формират корпоративната стратегия.
4. Изчисляване на изискваната норма на възвръщаемост на собствения капитал - CAPM, APT и Bond yield method.
5. Изчисляване на дългосрочния растеж в моделите за оценка на акции (g) и фактори, влияещи върху него.

Референция: *J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002, Ch. 2.*
Michael E. Porter, Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance, The Free Press, 1998, Ch. 1.
Петранов, С. Инвестиции. Гл. 12 и 13. Класика и Стил.

Тема 25: Модел на дисконтираните дивиденди (Dividend Discount Model)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на стойността на акция с едностепенен модел (модел на растеж на Гордън -

Gordon growth model) и неговата приложимост.

3. Изчисляване на стойността на акция с двустепенен, H-модел и тристепенен модел и тяхната приложимост.
4. Изчисляване на стойността на преференциални акции с фиксиран купон.
5. Изчисляване на алтернативи за изчисляване на терминална стойност.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002, Ch. 2, 4.*

Тема 26: Модел на дисконтираните парични потоци (Free Cash Flow Valuation)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на паричните потоци на собствения капитал (FCFE) и паричните потоци на дружеството (FCFF).
3. Интерпретиране как дивидентите, издаването на нови акции, обратното изкупуване и промяната в капиталовата структура влияят върху изчисляването на FCFE и FCFF.
4. Изчисляване и разграничаване на стойността на акция с едностепенен, двустепенен и тристепенен модел на дисконтираните парични потоци.
5. Изчисляване на алтернативи за изчисляване на терминална стойност.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002, Ch. 3.*

Тема 27: Модел на пазарните множители (Price и Enterprise Multiples)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Разграничение между предимствата и недостатъците на различните множители (Price и Enterprise multiples).
3. Разграничение между пазарноосновани (Method of comparables) и фундаменталноосновани множители (Method based on forecasted fundamentals) и фактори, които оказват влияние върху тях.
4. Изчисляване на пазарноосновани (Method of comparables) и фундаменталноосновани множители (Method based on forecasted fundamentals).
5. Изчисляване на цена на акция въз основа на пазарните множители.
6. Изчисляване на PEG и неговото значение.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002, Ch. 3, 4.*
Петранов, С. Инвестиции. Гл. 8. Класика и Стил.

Тема 28: Други модели за оценка на акции и особености на оценката на дружества, работещи в развиващи се пазари

1. Определяне и разграничаване на ситуации, в които моделът на остатъчната стойност (Residual Value) е приложим.
2. Изчисляване на остатъчната стойност на акциите.
3. Обясняване на методите за анализ на промените на съществени предположения в моделите за оценка на акции – анализ на чувствителността, анализ на сценариите, Монте Карло симулация.
4. Разграничение между използването на анализ на сценариите с корекция на паричните потоци на дружеството и корекция на дисконтовия фактор за отчитане на риска за дружествата, работещи в развиващи се пазари.

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002, Ch. 3, 5.*

Секция 2: Оценка на инструменти с фиксирана доходност

Тема 29: Оценка на различни видове облигации

1. Обясняване на връзка между лихвен процент, очаквана възвръщаемост и цената на облигацията.
2. Изчисляване стойността на обикновени облигации.
3. Изчисляване стойността на облигации с нулев купон.
4. Изчисляване стойността на облигации с плаващ купон.
5. Обясняване и интерпретация на модела за оценка на облигации с вградени опции (Bonds with embedded options).

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 2, 4, 9.*
Петранов, С. Инвестиции. Гл. 5, 6 и 7. Класика и Стил.

Тема 30: Специфични фактори при оценка на определени видове облигации

1. Обясняване на специфични фактори, влияещи върху оценката на държавни ценни книжа.
2. Обясняване на специфични фактори, влияещи върху оценката на общински облигации.
3. Обясняване на специфични фактори, влияещи върху оценката на ипотечни облигации.
4. Обясняване на специфични фактори, влияещи върху оценката на структурирани продукти.
5. Обясняване на специфични фактори, влияещи върху оценката на хибридни инструменти.

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 10, 15.

Секция 3: Оценка на деривативни инструменти**Тема 31: Суапове**

1. Изчисляване на стойността на лихвен суап.
2. Изчисляване на стойността на валутен суап.

Референция: Fabozzi, Frank J., *Fixed Income Analysis*, Fabozzi Associates, 2004, Ch. 5.

Тема 32: Опции. Модели за оценка на опции, фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви)

1. Обясняване и разграничение между моделите за оценка на опции - биномен модел и модел на Black-Scholes-Merton.
2. Обясняване на основните фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви).

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFA Program*, AIMR, 2003, Ch. 4.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 10. Класика и Стил.

Тема 33: Фючърси и форуърди

1. Изчисляване на стойността на форуърд.
2. Изчисляване на стойността на фючърс.

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFA Program*, AIMR, 2003, Ch. 2, 3.
Петранов, С. *Инвестиции*. Гл. 10. Класика и Стил.

Ч а с т ш е с т а**Корпоративни финанси и проектно финансиране
(тегло в изпита: 5%)****Тема 34: Избор на инвестиционни проекти. Капиталова структура**

1. Обясняване на принципа на капиталовото бюджетиране.
2. Определяне на приложим дисконтов фактор. Изчисляване на бета с ливъридж/без ливъридж.
3. Определяне на ефекта от инфлацията върху анализа; ефекта от избрания метод на амортизация.
4. Изчисляване на методи за оценка на финансовата ефективност на инвестиционни проекти.
 - 4.1. Нетна настояща стойност (NPV)
 - 4.2. Вътрешна норма на възвръщаемост (IRR)
 - 4.3. Период на изплащане (Payback period)
 - 4.4. Дисконтиран период на изплащане (Discounted payback period)
 - 4.5. Индекс на рентабилността (PI)
5. Определяне на инвестиционен проект в ситуация на:
 - 5.1. Независими и изключващи се проекти (Independent versus mutually exclusive projects)
 - 5.2. Последователни проекти (Project sequencing)
 - 5.3. Неограничени ресурси и ограничен бюджет (Unlimited funds versus capital rationing)
 - 5.4. Изключващи се проекти с различна продължителност (Mutually exclusive projects with unequal lives)
6. Обясняване и разграничаване на предимствата и недостатъците на различните методи за капиталово бюджетиране.
7. Определяне на бизнес риска, оперативния риск и финансовия риск.
8. Обясняване и интерпретиране на капиталовата структура на дружество.
9. Изчисляване на степента на оперативен ливъридж, финансов ливъридж и общ ливъридж.
10. Изчисляване на среднопретеглената цена на капитала. Алтернативни методи за определяне на

теглата в капиталовата структура, вкл. целева капиталова структура (Target capital structure).

11. **Обясняване** на схемата на пределната цена на капитала (Marginal cost of capital schedule).

Референция: J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, *Analysis of Equity Investments: Valuation*, AIMR, 2002.

Ross S.A., Westerfield R.W., Jaffe J.F., *Corporate Finance*, McGraw-Hill, 2008.

Тема 35: Дивидентна политика

1. **Обясняване** на дивидентната политика на дружеството - парични дивиденди (Cash dividends), увеличение на акционерния капитал със собствени средства (Stock dividends), сплитове (Stock splits), обратни изкупувания (Shares repurchase/buyback) и техните ефекти върху акционерите.
2. **Определяне** на фактори, които определят дивидентната политика.
3. **Определяне** на ефекта от обратно изкупуване, когато изкупуването се извършва със заемни средства и цената (след данъци) на дълга е по-висока (по-ниска) от съотношението печалба/цена на акция.
4. **Определяне** на ефекта върху нетната балансова стойност на акция при обратно изкупуване, при което пазарната цена е под (над) нетната балансова стойност на акция.
5. **Обясняване** на теориите за преференциите на инвеститорите относно дивидентната политика (Irrelevance theory, Bird-in-the-hand, Tax aversion theories).

Референция: Ross S.A., Westerfield R.W., Jaffe J.F., *Corporate Finance*, McGraw-Hill, 2008.

Тема 36: Сливания и придобивания (Mergers and Acquisitions)

1. **Обясняване** на типовете сливания и придобивания.
2. **Обясняване** на причините за придобивания и сливания.
3. **Обясняване** на видовете защитни тактики (Pre-offer and post-offer takeover defense mechanisms).
4. **Изчисляване** на печалбата, нетната настояща стойност (NPV) и разходите от сливания при използване на парични средства или акции.
5. **Изчисляване** на разпределението на печалбите между акционерите на придобиващата и придобитата компания.
6. **Обясняване и разграничаване** на често цитирани, но необосновани причини за придобивания и сливания.

Референция: R.A. Brealey, S.C. Meyers, and F. Allen, *Principles of Corporate Finance*, McGraw-Hill Irwin, 2006, Ch. 32.

Тема 37: Преобразувания

1. **Обясняване** на типовете преобразувания (Divestitures, Equity carve-outs, Spin-offs, Split-offs и Liquidation).
2. **Обясняване и разграничаване** на основните причини и често срещани грешки за предприемане на преобразувания.

Референция: Patrick A. Gaughan, *Mergers, Acquisitions and Corporate Restructurings*, Wiley, 2002, Ch. 10.

Ч а с т с е д м а

Управление на портфейли (тегло в изпита: 20%)

Тема 38: Основни принципи и теории при управлението на портфейли

1. **Обясняване** на процеса по управлението на портфейли.
2. **Обясняване и интерпретиране** на инвестиционни цели и ограничения.

Референция: Frank K. Reilly & Keith C. Brown, *Investment Analysis and Portfolio Management*, South-Western, 2005, Ch. 2.

Тема 39: Въведение в управлението на портфейли

1. **Обясняване** на рисковата (не)толерантност.
2. **Обясняване** на портфейлната теория на Марковиц. **Обясняване и разграничаване** на компоненти на портфейлния риск.
3. **Обясняване, изчисляване и интерпретиране** на очаквана доходност. Вариация и стандартно

отклонение. Ковариация и корелация. Ефективна граница (Markowitz Efficient Frontier).
Оптимален портфейл.

Референция: Frank K. Reilly & Keith C. Brown, *Investment Analysis and Portfolio Management*, South-Western, 2005, Ch. 7.

Тема 40: Въведение в управлението на портфейли

1. Обясняване на CML – capital market line. Пазарен портфейл. Систематичен и несистематичен риск. CAPM – capital asset pricing model (SML). Разлика между CML и SML.
2. Обясняване на многофакторни модели.
3. Обясняване и разграничаване на типове управление на портфейл. Бенчмарк анализи.

Референция: Frank K. Reilly & Keith C. Brown, *Investment Analysis and Portfolio Management*, South-Western, 2005, Ch. 8.

Тема 41: Управление на индивидуални портфейли

1. Обясняване на склонност към поемане на риск. Определяне на поведенчески профил и типове инвеститори.
2. Определяне и интерпретация на инвестиционни цели на индивидуален клиент.
3. Определяне на инвестиционна политика на клиент (Investment policy statement).
4. Обясняване и разграничаване между различните типове инвеститори – предприемач, мениджър, инвеститор.
5. Обясняване на взаимовръзката между инвестиции и възраст.
6. Обясняване на значението на човешкия капитал и разпределението на активи. (Human Capital Investing).

Референция: John L. Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, *Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process*, 3rd edition, 2007.
Jean L. P. Brunel, *Integrated Wealth Management: The New Direction for Portfolio Managers*, 2nd edition.

Тема 42: Управление на институционални портфейли

1. Обяснение и разграничаване между управлението на портфейли за пенсионни дружества, животозастрахователни компании, общозастрахователни компании, банки.
2. Определяне на инвестиционна политика на институционален инвеститор (IPS).

Референция: John L. Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, *Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process*, 3rd edition, 2007.

Тема 43: Оценка на представянето на портфейл

1. Изчисляване и интерпретация на коефициент на Шарп, Алфа, Коефициент на Трейнър.
2. Изчисляване и интерпретация на Сортино коефициент.

Референция: John L. Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, *Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process*, 3rd edition, 2007.

Тема 44: Приложение на стратегии с фючърси и форуърди

1. Обясняване на коригиране на портфейл (акции, облигации) (Portfolio adjustment).
2. Определяне на авансово инвестиране.
3. Определяне и изчисляване на валутен хедж.
4. Обясняване на ограниченията при хеджиране.

Референция: Don Chance, *Analysis of Derivatives for the CFA Program*, AIMR, 2003.

ЛИТЕРАТУРА

за подготовка за изпита за придобиване на право
за извършване на дейност като инвестиционен консултант

1. Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс Ал., Инвестиции, Натурела;
2. Петранов С., Инвестиции, Класика и Стил;
3. Мишкин Ф., Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари, Отворено общество;

4. Младенов М., Пари. Банки. Кредит, Тракия М, 2009;
5. Michael Parkin, Economics, Addison Wesley, 2005;
6. Bruno Solnik & Dennis McLeavy, Global Investments, Addison Wesley, 2004;
7. Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V., Investments, Prentice Hall International;
8. Bruno Solnik and Dennis McLeavey, International Investments, AIMR, 2004;
9. Frank J. Fabozzi, Fixed Income Securities, Wiley, 2002;
10. Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi and Dov. Fried, The Analysis and Use of Financial Statements, Wiley, 2003;
11. Belverd E. Needles, Jr. and Marian Powers, Financial Accounting, Houghton Mifflin;
12. Donald E. Kieso, Jerry J. Weygandt and Terry D. Warfield, Intermediate Accounting, Wiley, 2004;
13. Frank K. Reilly and Keith C. Brown, Investment Analysis and Portfolio Management, Dryden, 2003;
14. J. D. Stowe, T. R. Robinson, J. E. Pinto, and De. W. McLeavey, Analysis of Equity Investments: Valuation, AIMR, 2002;
15. Michael E. Porter, Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance, The Free Press, 1998;
16. Fabozzi, Frank J., Fixed Income Analysis, Fabozzi Associates, 2004;
17. Don Chance, Analysis of Derivatives for the CFAProgram, AIMR, 2003;
18. Ross S.A., Westerfield R.W., Jaffe J.F., Corporate Finance, McGraw-Hill, 2008;
19. R.A. Brealey, S.C.Meyers, and F. Allen, Principles of Corporate Finance, McGraw-Hill Irwin, 2006;
20. Patrick A. Gaughan, Mergers, Acquisitions and Corporate Restructurings, Wiley, 2002;
21. Frank K. Reilly & Keith C. Brown, Investment Analysis and Portfolio Management, South-Western, 2005;
22. John L., Maginn, Donald L. Tuttle, Jerald E. Pinto, and Dennis W. McLeavey, Managing Investment Portfolios: A Dynamic Process, 3rd edition, 2007;
23. Jean L. P. Brunel, Integrated Wealth Management: The New Direction for Portfolio Managers, 2nd edition.

Нормативни актове:

1. Закон за публичното предлагане на ценни книжа;
2. Закон срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти;
3. Закон за Комисията за финансов надзор;
4. Закон за дружествата със специална инвестиционна цел;
5. Закон за пазарите на финансови инструменти;
6. Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране;
7. **Регламент (ЕО) № 809/2004** на Комисията от 29 април 2004 година относно прилагането на Директива 2003/71/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на информацията, съдържаща се в проспектите, както и формата, включването чрез препратка и публикуването на подобни проспекти и разпространяването на реклами дружества и другите емитенти на ценни книжа;
8. **Регламент (ЕО) № 1287/2006** на Комисията от 10 август 2006 година за прилагане на Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на задълженията за водене на регистри за инвестиционните посредници, отчитането на сделките, прозрачността на пазара, допускането на финансови инструменти за търгуване, както и за определените понятия за целите на тази директива;
9. **Регламент (ЕО) № 1060/2009** на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно агенциите за кредитен рейтинг
10. **Наредба № 2** за проспектите при публичното предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа;
11. **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят физическите лица, които по договор непосредствено извършват сделки с финансови инструменти и инвестиционни консултации относно финансови инструменти, както и реда за придобиване и отнемане на правото да упражняват такава дейност;
12. **Наредба № 8** за Централния депозитар на ценни книжа;
13. **Наредба № 11** за лицензите за извършване на дейност като регулиран пазар, пазарен оператор, за организиране на многостранна система за търговия, за извършване на дейност като инвестиционен посредник, инвестиционно дружество, управляващо дружество, дружество със специална инвестиционна

цел, национален инвестиционен фонд и лице, управляващо алтернативен инвестиционен фонд;

14. **Наредба № 13** за търгово предлагане за закупуване и замяна на акции;
15. **Наредба № 15** за воденето и съхраняването на регистрите от комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства;
16. **Наредба № 16** за условията и реда за извършване на маржин покупки, къси продажби и заем на ценни книжа;
17. **Наредба № 22** за условията и реда за вписване и отписване на публични дружества, други емитенти на ценни книжа и емисии ценни книжа в регистъра на комисията за финансов надзор;
18. **Наредба № 23** за условията и реда за оценка на клиентските активи;
19. **Наредба № 50** за капиталовата адекватност, ликвидността на инвестиционните посредници и осъществяването на надзор за спазването им;
20. **Наредба № 37** за признаване на приетите пазарни практики;
21. **Наредба № 38** за изискванията към дейността на инвестиционните посредници;
22. **Наредба № 39** за разкриване на дялово участие в публично дружество;
23. **Наредба № 41** за изискванията към съдържанието на обосновката на цената на акциите на публично дружество, включително към прилагането на оценъчни методи, в случаите на преобразуване, договор за съвместно предприятие и търгово предлагане;
24. **Наредба № 44** от 20 октомври 2011 г. за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, управляващите дружества, националните инвестиционни фондове и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове;
25. Правилник на “Българска фондова борса – София” АД;
26. Правилник на „Централен депозитар” АД;
27. Правилник за устройството и дейността на Фонда за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа.

Забележка: Кандидатите следва да са запознати с актуалните към момента на провеждане на изпита редакции на изброените нормативни актове.

Референциите към всяка тема имат препоръчителен характер и не ограничават кандидатите в използването на допълнителна литература, а имат за цел единствено да подпомогнат подготовката.

В част от темите са използвани Ключови думи, които описват конкретните умения (действия), които кандидатите трябва да притежават (изпълняват), за да могат успешно да преминат съответния изпит. В настоящият конспект са използвани следните ключови думи:

<u>Ключова дума</u>	<u>Действие</u>
Разграничение	Да се раздели на видове, класове или категории
Изчисляване	Да се уточни или определи по математически начин
Определяне	Да се стигне до решение в резултат на анализ; да се разреши или да се реши с избор между различни възможности
Интерпретиране	Да се обясни или каже смисъла на; да се представи по разбираем начин
Обясняване	Да се даде значение и важност на; да се разбере; да се даде причина за
Изброяване	Да се изброи

Тематичният конспект за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант е приет с решение по Протокол № 61 от 13.10.2016 г. на заседание на Комисията за финансов надзор.